

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S., s.r.o.**, IČO: X. /predtým S., a.s., predtým V., a.s., predtým S./ O., X. Bratislava, zastúpeného JUDr. V. H., advokátkou, AK K., X. Bratislava, proti žalovanému: **Á. P.**, Budapest, Maďarská republika, evidovaný v obchodno-registračnej a informačnej službe Ministerstva spravodlivosti Maďarskej republiky pod číslom Cg. X., zastúpený JUDr. Ľ. F., advokátom, AK L., X. Bratislava, **o určenie neplatnosti Zmluvy o kúpe akcií – privatizačnej zmluvy**, uzavretej 09. 01. 1998 medzi žalobcom a žalovaným, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. apríla 2008 č. k. 17 Cb 98/03-438, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. apríla 2008 č. k. 17 Cb 98/03-438 **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa konanie zastavil, uložil povinnosť žalobcovi zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 4 102,--Sk a povinnosť zaplatiť na účet súdu trovy tlmočenia 3 580,--Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobou zo dňa 15. 12. 2003 sa žalobca domáhal aby súd určil, že Zmluva o kúpe akcií – Privatizačná zmluva /v originálnom maďarskom znení označená ako „Részvény adásvételi szerződés, Privatizációs szerződés/, uzavretá dňa 09. 01. 1998 medzi žalobcom a žalovaným, je neplatná. Žalovaný je maďarskou právnickou osobou so špecifickým postavením v procese správy a privatizácie štátneho majetku v Maďarskej republike, ktorý v roku 1997 vyhlásil verejnú súťaž na predaj väčšinového podielu akcií spoločnosti D. Rt. /ďalej len D./. Žalobca ako víťaz tejto

súťaže uzavrel so žalovaným dňa 09. 01. 1998 zmluvu o kúpe a predaji akcií – privatizačnú zmluvu. Zmluva bola uzavretá v maďarskom jazyku. V čl. 11.1. a 11.2. Privatizačnej zmluvy sa zmluvné strany dohodli na rozhodcovskej doložke, podľa ktorej mali byť všetky spory z nej vyplývajúce prejednávané a rozhodované v rozhodcovskom konaní pred stálym rozhodcovským súdom obchodnej a priemyselnej komory /ďalej len Viedenský tribunál/. Označený rozhodcovský súd je povinný spory rozhodovať na základe maďarského hmotného práva s vylúčením maďarských kolíznych noriem. Pre riešenie otázok neupravených Privatizačnou zmluvou si dohodli rozhodujúce ustanovenia maďarského hmotného práva, teda Občianskeho zákonníka a zákona č. VI. z roku 1988 o hospodárskych spoločnostiach, platné v čase uzatvárania zmluvy. Na základe Privatizačnej zmluvy Arbitrážny súd rozsudkom zo 7. 10. 2004 zaviazal žalobcu v tomto konaní na zaplatenie sumy 1 328 548 000 maďarských forintov s príslušenstvom z titulu porušenia záväzkov z Privatizačnej zmluvy. Ďalej súd prvého stupňa uviedol, že dohoda o založení príslušnosti cudzozemského súdu, alebo rozhodcovského súdu podľa ZMPS alebo podľa zákona o rozhodcovskom konaní má za následok vyňatie spornej majetkovej veci z príslušnosti a právomoci slovenských súdov; a zakladá tak neodstrániteľnú prekážku konania spočívajúcu v nedostatku právomoci slovenského súdu /§104 ods. 1 O.s.p./. Účastníci tohto konania sa v Privatizačnej zmluve – čl. 11.1. dohodli, že „prípadné spory, súvisiace s touto zmluvou budú v prvom rade riešiť rokovaniami. V prípade neúspešnosti sa zmluvné strany podriadia výlučnej rozhodovacej právomoci stáleho volebného súdu pri Rakúskej Obchodnej a priemyselnej komore. Súd je povinný spor rozsúdiť na základe maďarského vecného práva – nepočítajúc sem kolízne predpisy – a na postup voleného súdu je záväzný rokovací poriadok, prijatý pri vzniku právneho sporu. Volený súd rokuje v trojčlennom senáte, z ktorých sú oprávnení delegovať po jednom predávajúci a kupujúci, a ktorí sa dohodnú na osobe predsedu. Členovia voleného súdu môžu byť iní štátni príslušníci, ako sú kupujúci a predávajúci. Proces prebieha v anglickom jazyku. Podľa čl. 11.2. v súvislosti s otázkami neupravenými touto kúpno predajnou zmluvou sú smerodajné ustanovenia maďarského vecného práva platné pri uzatváraní zmluvy, teda Občiansky zákonník, ako aj zákon č. VI. z roku 1988 o hospodárskych spoločnostiach.“ V citovanom ustanovení Privatizačnej zmluvy zmluvné strany bez akýchkoľvek pochybností prejavili vôľu riešiť spory, ktoré zo zmluvy vzniknú, v konaní pred rozhodcami. Neprejavili teda vôľu dohodnúť si právomoc súdu niektorej zo zmluvných strán tak, ako to má na mysli Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Maďarskou ľudovou republikou opravnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných

a trestných veciach /vyhl. Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 63/1990 Zb. – ďalej len zmluva o právnej pomoci/. Podľa čl. 38 ods. 3 citovanej zmluvy na konanie o zmluvných záväzkových vzťahoch je daná právomoc súdu zmluvnej strany, na ktorom sa účastníci zmluvy písomne dohodli. Ak takejto dohody niet, právomoc je daná súdu zmluvnej strany, na území ktorej má bydlisko (sídlo) odporca. Právomoc je daná aj súdu zmluvnej strany, na území ktorej má bydlisko (sídlo) žalobca, ak je na tomto území predmet sporu alebo majetok odporcu. Preto je zmluva o právnej pomoci pre toto konanie irelevantná. Súd prvého stupňa preto musel v tomto konaní riešiť prejudiciálne otázku platnosti rozhodcovskej doložky v Privatizačnej zmluve. V odôvodnení rozhodnutia ďalej uviedol, že z textu rozhodcovskej doložky nesporne vyplýva, že pre riešenie sporov, ktoré zo zmluvy vzniknú, je dohodnuté maďarské vecné právo a pre procesný postup voleného súdu je záväzný rokovací poriadok prijatý pri vzniku sporu. Ohľadom rozhodcovskej doložky však osobitná voľba práva neexistuje. Keďže ide o rozhodcovskú doložku z medzinárodného obchodného styku, treba ju posúdiť podľa ustanovení Európskeho dohovoru o medzinárodnej obchodnej arbitráži, publikovaného vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 176/1964 Zb., ktorý je v zmysle ustanovenia § 41 zákona č. 218/1996 Z.z. o rozhodcovskom konaní /platnom v čase dojednania rozhodcovskej doložky v Privatizačnej zmluve – ďalej len zákon o rozhodcovskom konaní/ tou medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Podľa čl. I. tento Dohovor sa okrem iného vzťahuje na rozhodcovské (arbitrážne) zmluvy uzavreté za účelom urovnania sporov, ktoré vzišli alebo vziđu z vykonávania medzinárodného obchodu medzi fyzickými alebo právnickými osobami, ktoré pri uzavieraní zmluvy mali svoj obvyklý pobyt alebo svoje sídlo v rôznych zmluvných štátoch. Pre účely tohto Dohovoru označenie „rozhodcovská (arbitrážna) zmluva“ znamená buď rozhodcovskú doložku obsiahnutú v zmluve alebo zmluvu o rozhodcovi, pričom zmluva alebo zmluva o rozhodcovi sú podpísané stranami alebo obsiahnuté vo výmene listov, telegramov alebo ďalekopisných oznámení, označenie „arbitráž“ znamená nielen rozhodovanie sporov rozhodcami ustanovenými pre jednotlivý určený prípad (arbitráž ad hoc), ale tiež rozhodovanie stálymi rozhodcovskými inštitúciami; Podľa čl. VI. bod 2/ Dohovoru pri rozhodovaní o existencii alebo o platnosti rozhodcovskej zmluvy súdy zmluvných štátov budú spôsobilosť strán posudzovať podľa práva platného pre tieto strany. Podľa časti 5/ zákona č. LXXI 1994 o arbitráži, platného v Maďarsku v rozhodnom čase: Rozhodcovskou zmluvou je zmluva, ktorou sa strany zaväzujú predložiť svoj spor, ktorý medzi nimi vznikol alebo len môže vzniknúť z určitého právneho vzťahu, či už zmluvného alebo nezmluvného, na rozhodcovské konanie.

Rozhodcovská zmluva musí byť uzavretá písomne. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 218/1996 Z.z. prípustnosť rozhodcovskej zmluvy sa vždy posudzuje podľa tohto zákona. Podľa § 2 ods. 1/ podnikatelia a iní účastníci obchodných vzťahov sa môžu dohodnúť v rozhodcovskej zmluve alebo v doložke k zmluve, ktorou si upravujú vzájomné obchodné vzťahy (ďalej len „rozhodcovská zmluva“), že o majetkových sporoch, ktoré medzi nimi vzniknú, rozhodnú jeden alebo viacerí nimi poverení rozhodcovia. Podľa odseku 2/ rozhodcovskú zmluvu možno uzavrieť len na rozhodovanie takých sporov, ktoré účastníci môžu skončiť súdnym zmerom. Z obsahu Privatizačnej zmluvy mal súd prvého stupňa za nesporné, že spory, ktoré z nej vyplynú, môžu byť predmetom rozhodcovskej zmluvy. Ostatné náležitosti rozhodcovskej zmluvy sa posudzujú podľa tohto zákona, ak si účastníci nezvolili právny poriadok, podľa ktorého sa má rozhodcovská zmluva posudzovať. Najvyšší súd SR v dovolacom konaní, vedenom pod sp. zn. Obdo V 73/2003, ustálil právny záver, že v rozhodcovskej zmluve alebo rozhodcovskej doložke musí byť výslovne uvedený záväzok jej účastníkov, že sa podrobia rozhodcovskému konaniu. Rozhodcovská zmluva alebo rozhodcovská doložka zakladá aj záväzok, že sa účastníci podrobia rozhodnutiu, ktoré z rozhodcovského konania vzíde. Z odôvodnenia Najvyššieho súdu SR vyplýva, že ustanovenie § 2 ods. 4 zákona č. 218/1996 Z.z. nepredpisuje obsahové náležitosti rozhodcovskej zmluvy alebo doložky. Podľa jeho znenia záväzok zmluvných strán, že sa podrobia rozhodcovskému rozhodnutiu, je súčasťou (ne má byť súčasťou) rozhodcovskej zmluvy. Hoci uvedené ustanovenie nie je celkom presné, podľa názoru dovolacieho súdu nepredpisuje obsah zmluvy, ale stanovuje obsah záväzku, ktorý vzniká uzavretím zmluvy, ktorá má náležitosti predpísané v odseku 1. Znamená to, že rozhodcovská zmluva alebo doložka zakladá okrem záväzku jej účastníkov, že sa podrobia rozhodcovskému konaniu, ktorý musí byť výslovne v zmluve uvedený, aj záväzok, že sa podrobia rozhodnutiu, ktoré z rozhodcovského konania vzíde. Obsahom vzťahu založeného rozhodcovskou zmluvou alebo doložkou sa uzavretím zmluvy stáva záväzok podrobiť sa rozhodcovskému rozhodnutiu bez toho, aby musel byť výslovne v zmluve uvedený. Súd sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že rozhodcovská doložka je neplatná z titulu jej rozporu s čl. II. Moskovského dohovoru o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce v rozhodcovskom konaní, publikovaný vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 115/1974 Zb., keďže rozhodcovskou doložkou v čl. 11.1. Privatizačnej zmluvy bolo dojednané riešenie sporov pred Viedenským tribunálom, a to z dôvodov ako vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu SR 1 Obo 221/2006 Moskovský dohovor v čl. I. vymedzuje pojmy hospodárske

organizácie a hospodárske vzťahy, pričom je s ohľadom na historické obdobie, v ktorom bol podpísaný, evidentné, že vychádza zo zásad plánovitého riadenia hospodárstva na báze socialistického spoločenského vlastníctva. Pritom v prejednávanvej veci žalobca /ani žalovaný/, nie sú hospodárskymi organizáciami a ani vzťahy medzi nimi nie sú v zmysle ich chápania Dohovorom. Hospodárske organizácie a hospodárske vzťahy boli definované v československom právnom poriadku – v Hospodárskom zákonníku č. 109/1964 Zb., ktorý bol 31.12.1991 zrušený. Podľa stanoviska Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky, SR nevykonala po svojom vzniku žiadny formálny úkon smerujúci k sukcesii do Moskovského dohovoru, avšak ho ani nevy povedala. Zánikom RVHP však došlo k podstatnej zmene obsahu vzťahov medzi účastníkmi Dohovoru SR Dohovor vzhľadom na jeho účel, ciele a obsah považuje za obsolétny. Maďarská republika nie je zmluvnou stranou Dohovoru a nebola ňou ani v čase uzavretia Privatizačnej zmluvy, keďže ju vypovedala v súlade s jej čl. X. a teda ňou nie je ani viazaná, čo bez akýchkoľvek pochybností vyplýva z uznesenia Národnej rady Maďarskej republiky č. 75/1993 /I.X./ o vypovedaní dohody o posudzovaní občiansko-právnych sporov rozhodcovským súdom, pochádzajúcich z hospodárskej a vedecko-technickej spolupráce, podpísanú v Moskve 26. 05. 1972, vyhlásenú zákonným nariadením č. 23 z roku 1973 a zákona č. XXXVI. z roku 1995, v zmysle ktorého Moskovská konvencia stratila vo vzťahu k Maďarskej republike účinnosť dňa 20. 10. 1994. Súd prvého stupňa na základe uvedeného dospel k záveru, že rozhodcovská doložka, dojednaná medzi žalobcom a žalovaným v čl. 11.1. Privatizačnej zmluvy, je platná. Táto dohoda účastníkov vylučuje právomoc slovenských súdov na konanie o návrhu žalobcu zo dňa 15. 12. 2003. Keďže rozhodcovská doložka zaväzuje účastníkov a žalovaný v prvom úkone, ktorý mu patril, namietal, že spor má byť prejednaný v rozhodcovskom konaní, nie je daná právomoc súdu na jeho prejednanie a preto súd prvého stupňa konanie podľa § 106 ods. O.s.p. zastavil.

O náhrade trov konania súd prvého stupňa rozhodol v zmysle ust. § 146 ods. 2 O.s.p. tak, že uložil povinnosť žalobcovi zaplatiť žalovanému náhradu trov konania a to náhradu trov právneho zastúpenia a náhradu trov vzniknuté tlmočením.

Proti tomuto uzneseniu sa včas odvolal žalobca a navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. V odvolaní uviedol, že sa súd 1. stupňa odvoláva na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Obdo V 73/2003, ktoré je ojedinelé a odvolateľ s týmto nesúhlasí, nakoľko má za to, že ust. § 2 ods. 4 zák. č. 218/1996 Z.z. je jednoznačné a pri jeho interpretácii niet žiadneho priestoru pre výklad, tak

ako to urobil v tomto konaní dovolací súd. Ak zákon stanoví ako osobitnú požiadavku, aby sa strany výslovne v rozhodcovskej zmluve/doložke zaviazali, že sa podrobia rozhodcovskému rozhodnutiu, znamená to, že zákonodarca mal na mysli ďalšiu požiadavku, nad rámec bežného, „základného“ obsahu rozhodcovských dojednaní. Zákonodarca chcel zrejme pridať vážnosť záväzku podrobiť určitý spor rozhodcovskej právomoci a tým ho vyňať spod právomoci súdov tým, že strany sa rozhodcovskému rozhodnutiu podrobia osobitným vyhlásením, čiže výslovne. Potom ale nepostačuje, aby sa takéto vyhlásenie vyvodzovalo už zo samotného podrobenia sa strán právomoci rozhodcov, keďže bez tohto „podrobenia sa“ by nebola rozhodcovská doložka vôbec platne uzavretá. Zákonodarca mal totiž požiadavkou prevzatia osobitného záväzku strán podrobiť sa budúcemu rozhodcovskému rozhodnutiu na mysli inú, ďalšiu obsahovú náležitosť rozhodcovskej doložky. Inak by ju osobitne neupravil ako samostatnú obsahovú náležitosť rozhodcovskej doložky popri samotnom podrobení sa právomoci rozhodcov. Ďalej uviedol, že Moskovský dohovor upravuje obligatórne rozhodcovské konanie pre určité civilno-právne spory hospodárskej povahy medzi vnútroštátnymi subjektmi občianskeho práva jej signatárskych štátov. Na základe Privatizačnej zmluvy došlo ku kúpe akcií a vzniku ďalších občianskoprávných (v zmysle súkromnoprávných) vzťahov hospodárskej (obchodnej) povahy. Podľa názoru žalobcu je preto splnená aj požiadavka formulovaná tak, že k vzniku predmetných právnych vzťahov má dochádzať v procese hospodárskej spolupráce signatárskych štátov Moskovského dohovoru. Poukázal na to, že pojmu „hospodárska organizácia“ nemožno priradiť ten zmysel, ktorý tomuto pojmu „dával“ už zrušený Hospodársky zákonník. Ďalej poukázal na to, že jediným autentickým prameňom pre zistenie súdu, či je Moskovský dohovor súčasťou nášho poriadku a či platí aj vo vzťahu k Maďarskej republike je Slovenská (Česko-slovenská) zbierka zákonov. Zánik platnosti vyhlásenej medzinárodnej zmluvy pre Slovenskú republiku oznámením v Zbierke zákonov uverejnený nebol. Podľa názoru odvolateľa Maďarská republika riadne Moskovský dohovor nevypovedala. Ako tretí dôvod neplatnosti rozhodcovskej doložky odvolateľ uviedol obchádzanie devízového zákona, keď ako dôvod neplatnosti „hlavnej“ zmluvy (Privatizačnej zmluvy), ktorý má dosah aj na platnosť Rozhodcovskej doložky, uplatnil odvolateľ porušenie devízovoprávných obmedzení, pre ktoré Privatizačnú zmluvu pokladá za absolútne neplatnú. Uzavretím Rozhodcovskej doložky s dojednaním miesta konania vo Viedni došlo totiž k vytvoreniu právnej situácie, v ktorej cudzozemský rozhodcovský súd v súlade s vlastnými kolíznymi ustanoveniami a kolíznou voľbou maďarského hmotného práva mohol a musel aplikovať výlučne maďarské hmotné právo,

pričom nemusel prihliadať na slovenské imperatívne normy devízového práva. Ako posledný dôvod neplatnosti rozhodcovskej doložky odvolateľ uvádza obchádzanie zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Z predmetu úpravy zákona č. 97/1963 Zb. (§ 1) totiž vyplýva, že aplikácia rozhodného práva v súlade s kolíznymi normami tohto zákona nesmie prekročiť súkromnoprávny rámec, t.j. nesmie zasiahnuť do pôsobnosti imperatívnych právnych noriem slovenského právneho poriadku – zmluvné strany vylúčili aplikáciu slovenských imperatívnych (devízových) noriem v konaní pred rozhodcami. Odvolateľ napadol odvolaním aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, keď súd prvého stupňa riadne neodôvodnil prečo nepovažuje Maďarskú republiku za zmluvnú stranu Moskovského dohovoru, prečo považuje Moskovský dohovor za obsolétny, prečo nie je možné považovať žalobcu a žalovaného za hospodárske organizácie, prečo považuje skutočnosť zrušenia Hospodárskeho zákonníka za relevantnú pre toto konanie.

Žalovaný navrhol uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť, keď sa stotožnil s odôvodnením súdu prvého stupňa a uviedol, že vo svojich podaniach v priebehu konania sa k námietkam žalobcu uvedeným aj v odvolaní podrobne zaoberal. Ďalej poukázal na rozsudok Arbitrážneho súdu zo dňa 07. 10. 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť a zaoberal sa námietkou neplatnosti rozhodcovskej doložky, žalobca využil aj možnosti a domáhal sa pred rakúskymi súdmi o vyslovenie neplatnosti rozhodcovskej doložky, ktorých opisy s predkladom predložil v prílohe súdu. Poukázal taktiež na obsah rozhodcovského rozhodnutia, ktorý sa zaoberal výrazom hospodárska organizácia v kontexte Moskovskej konvencie, podľa ktorého ide o výraz v úzkom význame a mala by zahŕňať len organizácie existujúce už v roku 1972, nakoľko ide o hospodárske organizácie plánovanej ekonomiky, o ktoré v danom prípade sa nekoná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 10 ods. 2 O.s.p./ prejednal vec v rozsahu podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a po prejednaní odvolania bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 písm. c/ O.s.p. dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

Podľa ust. § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Z obsahu predloženého spisu odvolací súd sa stotožnil so zisteným skutkovým a právnym stavom veci súdom prvého stupňa. V celom preskúmanom rozsahu sa odvolací súd stotožňuje s odôvodnením napadnutého uznesenia, ktorého dôvody sú správne a dostatočne rozvedené. Súd prvého stupňa dostatočne jasne, zrozumiteľne a primerane obsírne podal postup, na základe ktorého dospel k správne záveru nedostatku právomoci vnútroštátnych súdov. Každým žalobcom uvedeným dôvodom neplatnosti Rozhodcovskej doložky sa súd prvého stupňa osobitne v odôvodnení rozhodnutia zaoberal tak, že odvolací súd nepovažuje za potrebné toto doplniť, prípadne opakovať uvedené dôvody rozhodnutia súdu.

Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1, keď úspešnému v konaní žalovanému trovy odvolacieho konania účelne vynaložené na bránenie práva nevznikli a preto neboli priznané.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 28.októbra 2008

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M. N.

Právna argumentácia odvolateľa je v niektorých bodoch schizofrenická, keď na jednej strane sa v odvolaní dovoľáva výkladu medzinárodných zmlúv uzatváraných viacerými zmluvnými stranami - štátmi vrátane Moskovského dohovoru nie podľa vnútroštátneho poriadku jedného zmluvného štátu, ale podľa výkladových

pravidiel medzinárodného práva kodifikovaných Viedenským dohovorom o zmluvnom práve a na druhej strane sa dovoľáva potreby rozlíšenia medzi vnútroštátnou a medzinárodnoprávnou rovinou posúdenia účinkov Moskovského dohovoru.

